

Ministerstvo financií SR

**Správa o makroekonomickom prostredí
a vývoji verejných financií SR za prvý štvrt'rok
2004 a predikcia do konca roka**

Bratislava 16. apríl 2004

OBSAH

ÚVOD	2
I. VÝVOJ MAKROEKONOMICKÉHO PROSTREDIA	2
I.1. Vonkajšie prostredie.....	2
I.2. Domáce očakávania.....	4
I.3. Prehľad súčasných trendov.....	5
I.3.1. Hospodársky rast.....	5
I.3.2. Trh práce.....	7
I.3.3. Menové ukazovatele a finančné trhy.....	8
I.4. Aktualizácia makroekonomických prognóz.....	9
I.4.1. Odhad vývoja v roku 2004.....	9
I.4.2. Zmeny v prognóze.....	12
I.4.3. Porovnanie s prognózami iných inštitúcií.....	13
II. VÝVOJ VEREJNÝCH FINANCIÍ	15
II.1. Štátny rozpočet.....	15
II.1.1. Daňové príjmy.....	15
II.1.2. Nedaňové a ostatné príjmy.....	16
II.1.3. Výdavky.....	17
II.2. Ostatné subjekty verejných financií.....	18
II.2.1. Sociálna poisťovňa.....	18
II.2.2. Zdravotné poisťovne.....	18
II.2.3. Ďalšie zložky.....	19
III. AKTUÁLNY ODHAD SALDA VEREJNEJ SPRÁVY V METODIKE ESA 95 na rok 2004	19
PRÍLOHA	21

ÚVOD

Informácie zverejnené v prvom štvrtroku 2004 naznačujú **pozitívne smerovanie tak makroekonomických ako aj fiškálnych indikátorov**. Vzhľadom na veľké zmeny v oblasti verejných financií, ktoré majú dosah na správanie sa ekonomických subjektov, však zatiaľ nie je možné vyvodiť jednoznačné závery ohľadom naplnenia fiškálnych cieľov vlády.

V oblasti makroekonomických prognóz **nedošlo k revízii** odhadov MF SR v porovnaní s tými, ktoré boli prezentované vo východiskách rozpočtu verejnej správy na roky 2005 až 2007. Znak oživenia svetovej ekonomiky sú čoraz viditeľnejšie a pozitívne trendy pokračujú aj na Slovensku. Rast exportu tovarov v prvých dvoch mesiacoch 2004 bol naďalej silný, nominálne mzdy začiatkom roka rástli rýchlejšie ako v uplynulom roku a maloobchodné tržby taktiež vykázali reálny rast. Konjunkturálne prieskumy svedčia o optimistických očakávaniach v priemysle a nezamestnanosť vo februári opäť poklesla. Naďalej sa dá skonštatovať, že sú položené dobré základy pre zdravý, vysoký a udržateľný rast slovenskej ekonomiky.

V oblasti verejných financií boli najväčším rizikom daňové príjmy. Radikálna daňová reforma totiž mení celý systém a bolo mimoriadne ťažké odhadnúť reakcie a zmeny v správaní sa ekonomických subjektov. MF SR sa preto snažilo postaviť odhady mierne konzervatívne. Príjmy za prvé tri mesiace naznačujú, že tento zámer sa podarilo naplniť. Na komplexné hodnotenie je však ešte príliš skoro, nakoľko až ďalšie mesiace rozhodnú o vývoji napríklad u daní z príjmov PO alebo DPH.

Momentálne sú identifikované dva faktory, ktoré pomôžu znížiť schodok verejnej správy. Jedným sú nižšie úrokové sadzby a emisia eurobondov, ktoré pravdepodobne pomôžu znížiť náklady štátu na dlhovú službu o 1,6 mld. Sk. Druhým je aktualizácia odhadu daní, ktorá prispeje k zníženiu deficitu vo výške 3,7 mld. Sk. **Celkové pozitívne efekty sa odhadujú na 5,3 mld. Sk.**

Na druhej strane je možné vidieť aj riziká. Po prvé, vláda sa rozhodla priznať dôchodcom jednorazovú kompenzáciu na zmiernenie dosahov reforiem vo výške 1000 Sk na dôchodcu. To celkovo zaťaží verejné financie sumou 1,3 mld. Sk. Okrem toho bude potrebné prefinancovať aj plánovaný investičný stimul pre Kia Motors v hodnote 1,6 mld. Sk. Po tretie, existuje aj určité riziko rastu zadlženosti v systéme zdravotníctva o 1,5 mld. Sk. **Celkové negatívne efekty sa odhadujú na 4,4 mld. Sk.**

Pri zhodnotení pozitívnych a negatívnych vplyvov sa dá povedať, že ak súčasný vývoj bude pokračovať, oficiálny cieľ vlády – udržať deficit verejných financií pod 3,9% - nebude ohrozený. Veľa však závisí od vývoja daňových príjmov, kde na získanie komplexného obrazu je potrebných ešte niekoľko mesiacov.

I. VÝVOJ MAKROEKONOMICKÉHO PROSTREDIA

I.1. Vonkajšie prostredie

V roku 2003 sa prejavili prvé znaky oživenia svetovej ekonomiky, ktoré pretrvávajú aj prvom štvrtroku 2004. I keď viaceré makroekonomické fundamenty vykazujú ešte zmiešané výsledky, indikátory podnikateľských i spotrebiteľských očakávaní naznačujú, že skutočné oživenie je na ceste. Hrozbou však môžu byť geopolitické riziká, ktoré z času na čas vyvolávajú pochybnosti investorov a narúšajú tak dôveru v udržateľnosť obnovy hospodárskeho rastu. Napriek tomu optimizmus pretrváva a možno predpokladať, že makroekonomické indikátory naplnia pozitívne očakávania a **oživenie globálnej ekonomiky bude, i keď nerovnomerne, pokračovať ďalej.**

Spojené štáty

Dynamika obnovy svetovej ekonomiky bude do značnej miery závisieť od oživenia ekonomického rastu v USA, ktorej prospievajú rekordne nízke úrokové sadzby, minuloročné zníženie sadzieb daní, výrazný rast produktivity práce a pomerne slabý kurz dolára. Najslabším bodom oživenia americkej ekonomiky je trh práce. V porovnaní s koncom minulého roka sa situácia na trhu práce začala zlepšovať, avšak tempo je relatívne pomalé. Začiatkom roka počet novovytvorených pracovných miest viackrát sklamal trhové očakávania, čo by v konečnom dôsledku mohlo nepriaznivo ovplyvniť úroveň súkromnej spotreby. Posledné údaje o tvorbe nových pracovných miest za mesiac marec ale pozitívne prekvapili a niekoľkonásobne prevýšili očakávania trhu. I keď nezamestnanosť v marci vzrástla o 0,1% na 5,7%, v nasledujúcich mesiacoch by tvorba nových pracovných miest mala podporiť oživenie hospodárskeho rastu. Rizikom vo vývoji americkej ekonomiky naďalej ostáva nadmerný dvojitý deficit - rozsiahly deficit obchodnej bilancie i štátneho rozpočtu - čo je jednou z príčin slabej meny. Obmedzené inflačné tlaky vytvárajú priestor pre FED na ponechanie úrokových sadzieb v nasledujúcich mesiacoch na terajšej úrovni. Odhady rastu ekonomiky v USA pre rok 2004 sa pohybujú medzi 4-5% a podporené sú očakávanými stimulmi zo strany fiškálnej i menovej politiky.

Eurozóna

V oživení ekonomiky eurozóna stále zaostáva za USA. Ekonomický rast eurozóny v poslednom štvrtroku 2003 v porovnaní s predchádzajúcim štvrtrokom dosiahol 0,3% HDP (medziročný rast dosiahol v roku 2003 0,4%), pričom investície rástli rýchlejšie než súkromná spotreba a dovoz rýchlejšie než vývoz. Európa tak podstatne zaostáva za USA, ktorého HDP vzrástlo minulý rok o 3,1%. V prvom i druhom štvrtroku tohto roka Európska komisia predpokladá rast v krajinách eurozóny v pásme medzi 0,3-0,7% HDP. V priebehu roka by oživenie malo akcelerovať, najmä vplyvom silnejšieho vonkajšieho dopytu a nízkych úrokových sadzieb.

Isté obavy vyvoláva pomerne silné euro, ktoré môže ohroziť európskych exportérov, keďže znižuje ich konkurenčnú schopnosť na zahraničných trhoch. Posilňovanie eura je spôsobené obavami investorov z vysokého deficitu bežného účtu platobnej bilancie v USA, ako i vyššími úrokovými sadzbami v eurozóne v porovnaní s USA. Obmedzené inflačné tlaky na úrovni 2% však nepredstavujú prekážku pre ponechanie úrokových sadzieb na nezmenenej úrovni.

Na zabezpečenie udržateľného rastu ekonomík eurozóny sú ale potrebné štrukturálne reformy vo viacerých krajinách, najmä reformy dôchodkových systémov a trhu práce. Nezamestnanosť eurozóny už dlhšie obdobie stagnuje na úrovni 8-9%, pričom v najbližšom období možno predpokladať, že nárast pracovnej sily bude vyšší ako tvorba nových pracovných miest. Isté zlepšenie možno očakávať až v druhej polovici roku 2004, kedy by oživenie ekonomík malo nabráť ráznejšie tempo.

Nemecko

Z pohľadu najvýznamnejších obchodných partnerov Slovenska možno očakávať v Nemecku mierne zvýšenie domáceho dopytu v roku 2004 podporené znížením daní a nízkymi úrokovými sadzbami. K rastu by mal prispieť najmä zahraničný dopyt, čo do značnej miery závisí od oživenia vonkajšej ekonomiky a vývoja výmenného kurzu eura. Silné euro môže taktiež zvýšiť kúpyschopnosť obyvateľstva. Problémy však pretrvávajú s udržaním rozpočtového deficitu a so zvyšujúcou sa nezamestnanosťou. Na účinky zavedenia decembrového balíka opatrení v oblasti dôchodkového systému a trhu práce si bude treba ešte počkať. Európska komisia predpokladá v tomto roku rast nemeckej ekonomiky na úrovni 1,5 %.

Česká republika

V porovnaní s ostatnými krajinami v regióne dosiahla Česká republika v minulom roku mierne tempo ekonomického rastu 2,9%. Ekonomiku ťahala najmä domáca spotreba podporovaná nízkou infláciou a pomerne vysokým nárastom miezd, keď reálne mzdy vzrástli o 6,7%. V tomto roku možno očakávať čiastočné spomalenie spotrebiteľského dopytu, ktorý by mala kompenzovať rastúca investičná aktivita. Očakávané oživenie ekonomického rastu bude závisieť od oživenia ekonomiky eurozóny,

predovšetkým Nemecka, ako aj od účinkov prijatého balíčka úsporných opatrení. V roku 2004 očakáva Európska komisia rovnaké tempo ekonomického rastu ako v roku minulom.

Očakávaný ekonomický rast vo vybraných krajinách			
	2003	2004F	2005F
USA	3,1%	4,2%	3,2%
Eurozóna	0,4%	1,7%	2,3%
Japonsko	2,7%	3,4%	2,3%
Nemecko	-0,1%	1,5%	1,8%
Česká republika	2,9%	2,9%	3,4%

Zdroj: European Commission 2004 Spring forecasts

I.2. Domáce očakávania

Indikátor ekonomického sentimentu, t.j. agregovaný indikátor domácich krátkodobých očakávaní (na tri mesiace dopredu) sa pohyboval v roku 2003 zväčša nad dlhodobým priemerom. Začiatok roka 2004 bol poznačený dočasným výkyvom smerom nadol, pravdepodobne ako odraz očakávaných vplyvov zvyšovania regulovaných cien a úprav nepriamych daní.

Očakávania v jednotlivých sektoroch

Indikátor dôvery **v priemysle**¹ v roku 2003 v porovnaní s predchádzajúcim rokom stagnoval na priemernej úrovni salda 4,6%. Trendy očakávania v prvých mesiacoch roku 2004 sú optimistickejšie, hlavne vplyvom priaznivejších hodnotení očakávaní priemyselnej produkcie.

Indikátor dôvery **v stavebníctve**² vykazoval v roku 2003 klesajúci trend hlavne v dôsledku poklesu očakávaného počtu zamestnancov a očakávanej stavebnej aktivity. Je paradoxné, že napriek negatívnej nálade v závere roka 2003 v sektore stavebníctva rástla zamestnanosť aj stavebná produkcia. Potešiteľné je, že klesajúci trend celkového indikátora dôvery sa na začiatku tohto roka zastavil.

Indikátor dôvery **v maloobchode**³ sa po výraznom poklese v 2002 zvýšil a v priebehu 2003 sa pohyboval okolo hodnoty jeho dlhodobého priemeru. Následne však na začiatku roka 2004 výrazne poklesol až na záporné hodnoty. Súvisí to predovšetkým s obavami z veľkého vplyvu zjednotenia sadzieb DPH a zvyšovania regulovaných cien na spotrebiteľský dopyt. Prvé čísla o maloobchodnom predaji však tieto obavy nepotvrdili.

Aj keď sa indikátor dôvery **v službách** pohyboval okolo priemernej hodnoty periódy 2002-2003, v celkovom vývoji vidieť klesajúci trend, hlavne kvôli pesimistickým názorom týkajúcich sa podnikateľskej situácie v oblasti služieb.

Konjunkturálne ukazovatele by teoreticky mali pomáhať pri krátkodobej predikcii zodpovedajúcich ekonomických ukazovateľov, keďže sú k dispozícii podstatne skôr a obsahujú názory manažérov plánujúcich a riadiacich výrobu podnikov. Prax však ukazuje, že z hľadiska prognózovania použiteľnosť konjunkturálnych výskumov na Slovensku je nižšia ako vo vyspelých krajinách. MF SR predpokladá, že v budúcnosti sa situácia môže mierne zlepšiť.

¹ je vypočítaný ako aritmetický priemer konjunkturálnych sáld úrovne celkového dopytu, stavu zásob hotových výrobkov (s opačným znamienkom) a očakávaného objemu priemyselnej produkcie.

² je vypočítaný ako aritmetický priemer konjunkturálnych sáld úrovne celkového dopytu a očakávanej zamestnanosti.

³ je vypočítaný ako aritmetický priemer konjunkturálnych sáld súčasnej a očakávanej ekonomickej situácie a stavu zásob tovarov (s opačným znamienkom).

I.3. Prehľad súčasných trendov

Aktuálny ekonomický vývoj na Slovensku možno charakterizovať ako pozitívny, s dobrými vyhliadkami do ďalšieho obdobia. **Ekonomika vzrástla** v roku 2003 reálne o 4,2 % a udržala si tak vysoké tempo rastu z predchádzajúceho roka, ako aj postavenie lídra v stredoeurópskom regióne. Súčasne vzrástla zamestnanosť a klesla miera nezamestnanosti, jadrová inflácia sa držala na nízkej úrovni a výrazne poklesol deficit bežného účtu. Celková inflácia stúpila v dôsledku dobiehania v úpravách regulovaných cien a administratívnych zásahov v oblasti nepriamych daní. Dôsledne sa uplatňovala fiškálna politika zameraná na konsolidáciu verejných financií a podporu udržateľného rastu ekonomiky a menová politika dohliadala na stabilitu cenového vývoja z hľadiska zmien vnútorných a vonkajších podmienok.

Ukazuje sa, že na základe posledných aktuálnych informácií o vývoji ekonomiky v roku 2003 a začiatkom 2004 je možné potvrdiť hlavné makroekonomické predpoklady Ministerstva financií, ktoré boli východiskom pri tvorbe rozpočtu na rok 2004.

I.3.1. Hospodársky rast

Produkčná stránka ekonomiky

V roku 2003 sa zvýšil reálny **rast pridanej hodnoty** na 5%, t.j. o 0,5 percentuálneho bodu oproti roku 2002. Rast pridanej hodnoty bol vyšší ako rast HDP, čo bolo spôsobené reálnym poklesom ostatných zložiek HDP (daní a subvencií) o 3% - ich váha na HDP sa tak znížila z 9,7% na 9%. Rast pridanej hodnoty bol generovaný takmer výlučne nárastom hrubej produkcie, podiel medzispotreby na hrubej produkcii (v úhrne za ekonomiku) klesol len o 0,2 percentuálneho bodu na 61,9%. Tento pomer sa dlhodobo drží na rovnakej úrovni, a tak podiel pridanej hodnoty na hrubej produkcii sa od roku 2000 pohybuje tesne okolo hranice 38% (pre rok 2003 je to 38,1%).

Tvorba hrubého domáceho produktu v roku 2003 (stále ceny 1995)						
		1.Q.	2.Q.	3.Q.	4.Q.	rok
HDP	<i>mld. Sk</i>	180.7	198.1	202.6	198.6	779.9
	<i>index</i>	4.1%	3.8%	4.2%	4.7%	4.2%
Hrubá produkcia	<i>mld. Sk</i>	436.5	456.8	460.3	508.1	1861.7
	<i>index</i>	5.9%	5.8%	3.5%	3.4%	4.6%
Medzispotreba (vrátane FISIM)	<i>mld. Sk</i>	268.9	277.5	275.9	330.2	1152.6
	<i>index</i>	5.1%	5.6%	3.3%	3.6%	4.3%
Pridaná hodnota	<i>mld. Sk</i>	167.6	179.3	184.4	177.9	709.1
	<i>index</i>	7.2%	6.0%	3.9%	3.1%	5.0%
Ostatné (dane mínus subvencie)	<i>mld. Sk</i>	13.0	18.8	18.2	20.7	70.7
	<i>index</i>	-24.3%	-13.6%	7.6%	21.4%	-3.0%
Pridaná hodnota/Hrubá produkcia		38%	39%	40%	35%	38%

Z hľadiska odvetvovej štruktúry mala v poslednom štvrtroku 2003 najväčší príspevok k tvorbe HDP priemyselná produkcia a finančné sprostredkovanie. Prvé signály o možnom vývoji HDP v roku 2004 dávajú mesačné ukazovatele produkcie. Za január 2004 reálny rast tržieb priemyselnej výroby bol 9,8%, čo by pri udržaní tohto tempa rastu znamenalo udržanie čistého príspevku k rastu HDP na doterajšej úrovni. Podobný vývoj má zatiaľ aj stavebníctvo; maloobchod vzrástol v januári o 0,5%.

HDP v roku 2003 podľa odvetví (stále ceny 1995)				
	1.Q.	2.Q.	3.Q.	4.Q.
HDP	4.1%	3.8%	4.2%	4.7%
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo, rybolov	0.4%	0.4%	-0.1%	0.2%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>0.8%</i>	<i>0.6%</i>	<i>-0.4%</i>	<i>0.2%</i>
Priemysel	3.9%	1.7%	1.5%	2.7%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>6.5%</i>	<i>1.4%</i>	<i>0.4%</i>	<i>2.1%</i>
Stavebníctvo	0.3%	0.2%	0.4%	0.1%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>0.1%</i>	<i>-0.3%</i>	<i>0.4%</i>	<i>-0.5%</i>
Veľkoobchod a maloobchod, oprava mot. vozidiel	0.1%	0.3%	-0.3%	0.0%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-0.5%</i>	<i>0.1%</i>	<i>1.4%</i>	<i>0.3%</i>
Hotely a reštaurácie	-0.2%	-0.4%	-0.3%	0.0%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-0.2%</i>	<i>-0.4%</i>	<i>-0.3%</i>	<i>0.2%</i>
Doprava, skladovanie, pošty a telek.	0.7%	0.3%	-1.5%	-0.8%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>1.0%</i>	<i>0.4%</i>	<i>-1.1%</i>	<i>0.2%</i>
Finančné sprostredkovanie	0.2%	1.4%	1.8%	2.5%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-2.3%</i>	<i>1.1%</i>	<i>-0.4%</i>	<i>0.6%</i>
Nehnuteľnosti, prenájom a obch. činnosti	-0.2%	0.6%	0.0%	-0.5%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-0.4%</i>	<i>0.4%</i>	<i>-1.1%</i>	<i>-2.4%</i>
Verejná správa a obrana, povinné soc.zabezpečenie	1.3%	0.5%	0.4%	-0.8%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>0.8%</i>	<i>1.0%</i>	<i>-1.6%</i>	<i>-1.9%</i>
Školstvo	0.4%	0.6%	0.6%	0.5%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-0.9%</i>	<i>0.3%</i>	<i>0.5%</i>	<i>0.0%</i>
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	0.0%	0.0%	0.4%	-0.2%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-1.5%</i>	<i>-0.7%</i>	<i>-0.4%</i>	<i>-0.5%</i>
Ostatné spoločenské, soc. a osobné služby	-0.1%	-0.2%	0.4%	0.1%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-1.2%</i>	<i>-0.5%</i>	<i>-0.2%</i>	<i>0.1%</i>
Ostatné (DPH, spotrebná daň, daň z dovozu mínus subvencie)	-2.7%	-1.5%	0.8%	1.0%
<i>zmena v p.b.</i>	<i>-2.1%</i>	<i>-3.6%</i>	<i>2.7%</i>	<i>0.9%</i>

Zmena je počítaná ako medziročná zmena príspevku v percentuálnych bodoch.

Vývoj a štruktúra dopytu

Rozhodujúcim motorom reálneho rastu bol po celý uplynulý rok **čistý zahraničný dopyt**, teda vývoz výrobkov a služieb znížený o ich dovoz. Pozitívny vplyv zahraničného obchodu sa v priebehu roka 2003 stupňoval a tento pozitívny trend sa zachováva aj v prvých mesiacoch roka 2004. Efektívny **domáci dopyt** (bez vplyvu zmeny stavu zásob) bol reálne na úrovni z roka 2002, avšak celkový domáci dopyt vplyvom zníženia zásob klesol (v priemere za rok o 2,3 %). Slabší rast zásob, resp. ich silnejší pokles v poslednom štvrtroku môže súvisieť so zlepšujúcim sa prispôbovaním ponuky firiem situácii na trhu, ako aj so zvyšujúcou sa exportnou výkonnosťou. V rámci hlavných zložiek domáceho dopytu pokračoval aj v poslednom štvrtroku pokles tvorby hrubého fixného kapitálu a konečnej spotreby domácností, čím sa potvrdil ich celkový reálny pokles za rok 2003.

Celkový pokles **tvorby fixného kapitálu** bol z hľadiska klasifikácie produkcie odrazom vývoja nosných investícií smerujúcich do výroby kovových výrobkov a strojov (tvoria až 44% celkových investícií), ktoré v roku 2003 reálne poklesli o 0,6%. Najrýchlejšie rástli investície do dopravných zariadení, reálne o 5,4%, avšak tie tvoria len cca 15% z celku. Zvýšené investície (o 1,1%) smerovali aj na výstavbu budov na bývanie (váha len 6,2%) a odrážali dobré podmienky a zvýšený záujem o výstavbu bytov. Vývoju podľa štruktúry produkcie korešponduje vývoj podľa sektorového členenia. Negatívny vplyv mal pokles investícií o 1% u nefinančných korporácií, ktoré činia až 59%

z celkových investícií. Najviac, až o 3,2%, poklesli investície verejnej správy, ktoré odrážali konsolidačné ciele a opatrenia fiškálnej politiky. Ich váha a vplyv na celok je však najnižší (cca 10%). Investície vzrástli len u domácností (o 1%), ktoré predstavujú cca 17% z celkových investícií.

Konečná spotreba domácností v roku 2003 reálne poklesla o 0,6 %. Príčinou bolo oslabenie kúpnej sily obyvateľstva vplyvom miernejšieho rastu nominálnej mzdy a zvýšenej miery inflácie. Rast priemernej nominálnej mzdy bol o 3 percentuálne body nižší ako v roku 2002, čo pravdepodobne súvisí s tým, že v súkromnom sektore sú mzdy vo viacerých prípadoch upravované na základe úrovne inflácie v predchádzajúcom roku. Vplyvom vyššieho rastu spotrebiteľských cien sa tak reálna mzda znížila o 2,0 %. Na základe výsledkov za vybrané odvetvia ekonomiky (v roku 2003 ich zamestnanosť tvorila vyše 60 % z celkovej zamestnanosti) možno odhadovať, že v januári 2004 vzrástla priemerná nominálna mzda o viac ako 10 %, čo však mohlo byť sčasti zapríčinené presunom vyplatenia odmien do roku 2004 z dôvodu zavedenia tzv. rovnej dane.

Konečná spotreba verejnej správy vzrástla v roku 2003 o 2,9 %, t.j. dynamika rastu sa medziročne znížila o 1,8 percentuálneho bodu, a tým sa potvrdil zámer znižovania výdavkov na verejnú správu. Rast spotreby vlády bol prechodne ovplyvnený (podľa ŠÚSR) aj výdavkami na úhrady zdravotných poisťovní za poskytnutú zdravotnú starostlivosť v neštátnych zariadeniach (úhrady platieb za lieky).

Medziročný **rast zahraničného dopytu** v roku 2003 dosiahol rekordnú úroveň 22,6 % (najrýchlejší rast od roku 1994) a odrážal prínos minulých exportne orientovaných priamych zahraničných investícií. Súčasne slabší domáci dopyt tlmil rast dovozov. V roku 2003 tak nastal významný pozitívny obrat vo vývoji zahraničného obchodu - rast exportu viac ako dvojnásobne prevýšil rast importu a obchodný deficit sa zúžil na 2,0 % HDP v porovnaní s deficitom 8,8 % HDP v roku 2002. Hlavným ťahúňom rastu vývozu, s vyše 63 %-ným podielom na celkovom prírastku, boli vozidlá a dopravné zariadenia. Na strane dovozu sa prejavil pokles domáceho dopytu v podobe zníženia rastu dovozu spotrebných tovarov. K rastu celkového dovozu najviac prispeli dovozy častí automobilov, strojov, prístrojov a plastov. Spolu za prvé dva mesiace roka 2004 je obchodná bilancia kladná a 12-mesačný kumulatívny deficit klesol pod úroveň 20 mld. Sk, ktorá sa dosahovala naposledy v roku 1996. Rast vývozu zatiaľ naďalej predbieha rast dovozu a naďalej je ťahaný vozidlami a dopravnými zariadeniami, ktorých význam na celkovom medziročnom prírastku sa ešte zvýšil (na 86 %). V štruktúre dovozu nastala za prvé dva mesiace 2004 zmena v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka, ako aj v porovnaní s celým rokom 2003. Na jeho medziročnom náraste sa už najväčšou mierou nepodieľajú dodávky pre automobilový priemysel, i keď vplývajú viac ako pred rokom, ale so 45 %-ným podielom sú to stroje a zariadenia.

Pozitívny vývoj obchodnej bilancie sa premietol na začiatku roka 2004 do prebytku **bežného účtu platobnej bilancie**. K ďalšiemu zlepšeniu stavu účtu prispela aj bilancia služieb a bežných transferov.

I.3.2. Trh práce

Zamestnanosť

Počas roka 2003 sme boli svedkami aj zlepšenia situácie na trhu práce. Celkový pozitívny trend bol odrazom rozširovania a zakladania nových výrobných a pracovných príležitostí. Avšak k tomuto vývoju prispelo aj sprísnenie pravidiel týkajúcich sa trhu práce, ktoré sú súčasťou významnej sociálnej reformy a ktoré sa najviac prejavili vo vývoji evidovanej miery nezamestnanosti.

Počet zamestnaných sa podľa medzinárodnej metodiky výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) zvýšil o silných 1,8 % a zároveň **priemerná miera nezamestnanosti** sa znížila o 1,1 percentného bodu na úroveň 17,4%. Disponibilný počet evidovaných nezamestnaných sa v priemere znížil o 16% a evidovaná miera nezamestnanosti tak poklesla o rekordných 2,7 percentných bodov na 15,2%.

Najdynamickejším obdobím v roku 2003 - s najsilnejším rastom zamestnanosti a poklesom nezamestnanosti - bol druhý štvrťrok. Najväčší nárast zamestnanosti (podľa VZPS) bol zaznamenaný v sektore hotely a reštaurácie (16,1%) a stavebníctve (10,7%). Rast zamestnanosti v stavebníctve korešpondoval s výrazným rastom stavebnej produkcie v druhej polovici roka 2003. Naopak, najväčší pokles zamestnanosti bol vykázaný v poľnohospodárstve (-4,6%) a v sektore doprava, skladovanie, pošty telekomunikácie (-3,2%).

Čísla zverejnené Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSR) a Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR) v priebehu rok 2004 potvrdzujú trendy a očakávania z roka 2003. V januári pokračoval rast zamestnanosti v stavebníctve, v sektore pôšt a po dlhodobom poklese vzrástol počet zamestnancov aj vo veľkoobchode a v predaji a údržbe motorových vozidiel. Avšak súčasne pokračovali klesajúce trendy v príslušných odvetviach z roku 2003. Je zrejmé, že zamestnanosť rastie aj v ostatných mesiacoch prvého štvrťroka 2004, o čom svedčí zníženie miery evidovanej nezamestnanosti za prvé tri mesiace 2004 v priemere o 0,7 percentného bodu.

Mzdy

V roku 2003 priemerná nominálna mesačná mzda pracovníka v NH vzrástla o 6,3% a dosiahla hodnotu 14 365 Sk. Tempo rastu nominálnej mzdy však bolo pomalšie ako rast spotrebiteľských cien, a tak došlo k poklesu reálnych miezd o 2,2%. Najrýchlejšie rástli mzdy v školstve (nominálne o +9,6%) a najpomalšie v sektore veľko- a maloobchod (+2,4%). Finančné sprostredkovanie si naďalej udržuje najvyššie mzdy (29 088 Sk) a poľnohospodárstvo spolu s oblasťou hotelov a reštaurácií najnižšie mzdy (10 940 Sk a 11 053 Sk).

K zrýchleniu dynamiky rastu miezd vo vybraných sektoroch došlo vo 4. štvrťroku 2003, čo je nesporne pozitívnym signálom. Napríklad, v sektore priemyselnej výroby dosiahol priemerný rast až 9,7%, pričom tento trend pokračoval aj v januári 2004 (+7,5%). Niektoré sektory zaznamenali v januári 2004 mimoriadne vysoké tempo rastu (telekomunikácie +51,6%), čo však nemožno považovať za smerodajný trend, nakoľko mohlo dôjsť len k presunom výplát mimoriadnych odmien za rok 2003 kvôli nižšiemu zdaňovaniu príjmov v roku 2004.

Priemerná mesačná mzda zamestnanca za NH v roku 2003					
	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	rok
Nominálna mzda v Sk	13 082	14 118	14 066	16 180	14 365
Medziročný rast nominálnej mzdy v %	6,5	5,9	7,0	6,0	6,3
Medziročný rast spotrebiteľských cien v %	7,5	7,8	9,1	9,5	8,5
Reálny rast miezd v NH v %	-1,0	-1,9	-2,2	-3,5	-2,2

I.3.3. Menové ukazovatele a finančné trhy

Cenový vývoj

Pokračujúce úpravy regulovaných cien, daňová reforma a harmonizácia legislatívy predovšetkým v oblasti spotrebných daní so štandardami Európskej únie sú v súčasnosti hlavnými determinantmi cenového vývoja na Slovensku.

V januári 2004 došlo k posledným výrazným úpravám regulovaných cien⁴ a súčasne sa realizovala aj zásadná daňová reforma. Jej cieľom bolo priniesť zjednodušenie a väčšiu spravodlivosť do daňového

⁴ Inflačný vývoj v roku 2004 je ešte ovplyvňovaný regulačným rámcom Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, avšak v nasledujúcich rokoch by sa mala dynamika regulovaných cien a ich dosah na infláciu znížiť a ceny energií by mali odrážať len oprávnené náklady a primeraný zisk producentov.

systému a súčasne podporiť produkčnú stránku ekonomiky a záujem o prácu. Naplnenie tohto zámeru si vyžiadalo presun váhy z priamych daní na nepriame. V súvislosti s tým boli zjednotené sadzby daní z príjmov na jednotnú úroveň 19% a súčasne základná a znížená sadzba DPH sa zjednotila z 20% a 14% na 19%.

Tieto zmeny, realizované hneď začiatkom roka, mali vplyv na vývoj ročnej miery inflácie v prvom štvrtroku 2004. Najväčší dosah na domácnosti malo zvýšenie regulovaných cien v oblasti bývania, konkrétne elektrickej energie, zemného plynu, tepelnej energie, vodného a stočného, ako aj zvýšenie regulovaných cien cestovného v osobnej autobusovej a železničnej doprave. Medzimesačný nárast cien v januári o 4,4% v celku korešpondoval s predchádzajúcim odhadom (4,5%). Kým medziročná celková inflácia dosiahla vo februári 8,5%, čistá inflácia (nezahŕňa vplyv administratívnych úprav regulovaných cien, zmien nepriamych daní a cien potravín, ktoré podliehajú veľkej sezónnosti) dosiahla v tomto mesiaci medziročný rast len 3,1%. Naznačuje to, že inflačné tlaky vyvolané vyšším dopytom sú obmedzené a v zmenách cenovej hladiny naďalej dominujú predovšetkým nákladové faktory.

Devízový trh a úrokové sadzby

Výmenný kurz slovenskej meny voči referenčnej mene euro posilnil od začiatku roka 2004 zo 41,17 SKK/EUR na 40,21 SKK/EUR ku koncu marca. Za zhodnocovaním meny v prvom štvrtroku stáli predovšetkým pozitívne správy o príleve nových zahraničných investícií (najmä automobilky Hyundai a ďalších subdodávateľov), priaznivé makroekonomické údaje a oznámenie o zvýšení ratingu Slovenskej republiky; apreciačný trend krátkodobo vychýľovala neistota ohľadom politického vývoja súvisiaca s konaním prezidentských volieb a referenda o predčasných parlamentných voľbách dňa 2.4.2004. V druhej polovici marca dosiahla slovenská koruna niekoľkokrát za sebou historické maximum. V snahe zastaviť tlaky na zhodnocovanie výmenného kurzu v záujme podpory udržateľného ekonomického rastu pristúpila dňa 26. marca 2004 Národná banka Slovenska k zníženiu úrokových sadzieb o 50 bázických bodov na 5,5% (2-týždenná sterilizačná repo sadzba).

Kľúčové úrokové sadzby stanovené centrálnou bankou cez medzibankový trh determinujú aj výšku výnosov ŠPP, kupónových sadzieb štátnych dlhopisov a ich priemerných výnosov do splatnosti na primárnom trhu, čo v konečnom dôsledku určuje výšku úrokových nákladov na refinancovanie štátneho dlhu. Kým úrokové sadzby kratších splatností vykazujú značnú volatilitu (okrem iného aj podľa stavu likvidity v bankovom sektore), dlhších splatností, predovšetkým jednoročný BRIBOR, sa v posledných dvoch mesiacoch prvého kvartálu pohyboval relatívne stabilne na priemernej úrovni 5,33%.

Cieľom ministerstva je efektívne refinancovať štátny dlh s čo najnižšími úrokovými nákladmi. V primárnych aukciách štátnych dlhopisov však investori dnes prejavujú záujem predovšetkým o kratšie splatnosti.

I.4. Aktualizácia makroekonomických prognóz

I.4.1. Odhad vývoja v roku 2004

Doterajšie trendy ekonomického vývoja, realizovaná hospodárska politika vlády, záujem investorov o pôsobenie na Slovensku, ako i postupné oživovanie ekonomík relevantných pre zahraničný obchod SR vytvárajú reálne predpoklady pre ďalší rast ekonomiky SR aj v roku 2004, a to na úrovni 4,1%, t.j. blízkej roku 2003. Menší rozsah úprav regulovaných cien by mal byť dôvodom pre zmiernenie inflácie oproti roku 2003 na úroveň 8,1% (z 8,5% v roku 2003) a rastový potenciál ekonomiky by mal vytvárať nové pracovné príležitosti, rast zamestnanosti a nominálnych miezd. Relatívne bezrizikový by mal byť aj vývoj vnútornej a vonkajšej bilancie štátu (deficit verejných financií a deficit bežného účtu platobnej bilancie). Tieto i ďalšie pozitívne signály v prípade pokračovania reforiem môžu

vytvárať opätovné tlaky na zhodnocovanie koruny a súčasne môžu vytvárať aj podmienky pre znižovanie úrokových sadzieb a podporu rastu ekonomiky.

Produkčná stránka ekonomiky

V roku 2004 očakávame, že rast pridanej hodnoty bude ďalej generovaný nárastom hrubej produkcie. Súčasne možno očakávať miernu zmenu v štruktúre tvorby HDP - s postupným oživením domáceho dopytu dôjde k rastu maloobchodu a služieb, ktoré majú vyšší podiel pridanej hodnoty. Oživením služieb domácim dopytom a udržaním priemyselnej výroby sa mal dosiahnuť predpokladaný rast HDP pre rok 2004 na úrovni 4,1%.

Vývoj a štruktúra dopytu

Pre udržanie tempa hospodárskeho rastu v 2004 bude rozhodujúci pozitívny príspevok **domáceho dopytu**. Očakáva sa totiž, že pozitívny príspevok čistého zahraničného dopytu sa oproti roku 2003 zmierni, pričom sa predpokladá aj miernejší rast celkového obratu.

Domáci dopyt by mal byť posilnený **súkromnou spotrebou**. Spotreba domácností v roku 2003 už dosiahla svoje dno a v 1. štvrtroku 2004 očakávame zmiernovanie jej poklesu. Tieto predpovede sú založené na očakávanom raste reálnych disponibilných príjmov a miernom zvýšení zamestnanosti. Ministerstvo financií totiž predpokladá v roku 2004 zrýchlenie dynamiky rastu nominálnych miezd. Rast cenovej hladiny tlačený dereguláciami však spôsobí, že reálne priemerná mzda ešte nevzrastie. Na druhej strane však zavedenie rovnej 19 %-nej dane a daňového bonusu zvýši priemerný čistý príjem mnohých pracujúcich. Súčasne sa očakáva pokračujúci rast zamestnanosti, čo sa pozitívne prejaví v disponibilnom dôchodku domácností. Keďže je pravdepodobné, že sa udrží aj zvýšený sklon domácností k spotrebe (vplyv konkurencie obchodných reťazcov a nízkych úrokových sadzieb), je reálne očakávať v roku 2004 mierny rast spotreby domácností na úrovni cca 1,3%.

Pre rok 2004 sa predpokladá mierne utlmenie reálnej **spotreby vlády** (pokles o 0,1%), čo odráža postupné plnenie deklarovaných fiškálnych zámerov.

V **investičnej oblasti** sa v roku 2004 očakáva oživenie rastu približne na úrovni 3,8%. Rast by mal súvisieť najmä s výstavbou dvoch automobiliek, s čím je spätý aj rozvoj infraštruktúry. Ďalšie investície by mali plynúť do priemyselných parkov a jednotlivých podnikov. Rast investícií domácností (do výstavby bytov a domov), ktoré ako jediné v roku 2003 vzrástli, bude podporený ľahšou prístupnosťou úverov. K rastu investícií v roku 2004 by mali prispieť aj kapitálové výdavky verejnej správy. Vo vzťahu k HDP sa bude ich podiel už počnúc rokom 2004 postupne zvyšovať. Znižovanie podielu bežných výdavkov na HDP bude vytvárať dobré podmienky pre podporu investičných aktivít (rozvojových programov a infraštruktúry) aj v období postupnej redukcie ingerencie štátu a súčasnej konsolidácie verejných financií. Podporou pre investičné aktivity by mali byť aj príspevky zo štrukturálnych fondov EÚ. Rast tvorby hrubého fixného kapitálu už v 2004 bude dôležitým pilierom rastu HDP, ktorý tým získa zdravšiu štruktúru a zlepší sa i budúca konkurencieschopnosť ekonomiky.

Predpokladá sa, že všeobecne priaznivý trend vývoja obchodnej bilancie bude pokračovať aj v roku 2004, čomu zodpovedajú aj výsledky za prvé dva mesiace. Prebiehajúce oživovanie vonkajšej ekonomiky zabezpečí rast vývozu SR. Očakáva sa však, že **dopyt zahraničného trhu** po slovenskom exporte (orientovanom prevažne na autá) sa môže už v roku 2004 zmierniť. Preto pre rok 2004 sa predikuje miernejší rast vývozu oproti roku 2003, čo sa prejaví v odpovedajúcej miere aj v rozsahu dovozov. Na druhej strane bude celkový dovoz rásť v dôsledku očakávaných zvýšených investičných dovozov a oživenia spotrebiteľského dopytu. Na možný vývoj obchodnej bilancie bude vplývať aj vývoj ceny ropy a výmenného kurzu. Cena ropy za 1. štvrtrok 2004 medziročne vzrástla, v marci sa niekoľkokrát dostala dokonca nad hranicu 33 USD za barel, avšak cena preráтанá na Sk vplyvom zhodnotenia koruny výrazne poklesla. Za rastom ceny ropy stojí silný dopyt, ktorý negatívne pôsobí

na stav zásob, ktoré sú na kriticky nízkej úrovni. Výsledkom pôsobenia týchto rôznorodých faktorov by malo byť mierne prehĺbenie deficitu obchodnej bilancie na úroveň 2,8 % HDP (z 2% HDP v roku 2003).

Bilancia bežného účtu

Očakávaný vplyv domáceho a zahraničného dopytu na vývoj deficitu obchodnej bilancie sa priamo premietne do stavu bežného účtu platobnej bilancie SR. Na konci roka sa očakáva, že **deficit bežného účtu** sa v porovnaní s rokom 2003 vplyvom vyššieho deficitu obchodnej bilancie prehĺbi na 2,0 % HDP (z úrovne 0,9% HDP v roku 2003), pričom sa predpokladá aj vplyv nižšieho prebytku bilancie služieb a bežných transferov. Oproti roku 2003 by sa mal vplyvom nižších platených úrokov opäť mierne znížiť deficit bilancie výnosov. Deficit bežného účtu by mal byť krytý hlavne priamymi zahraničnými investíciami a zdrojmi zo štrukturálnych fondov EÚ.

Trh práce

V roku 2004 sa pravdepodobne nezopakuje v plnej miere výnimočná situácia z roku 2003. Rast ponuky pracovných príležitostí a **rast zamestnanosti** sa môže zmierniť na úroveň 0,6%, a to aj z titulu podstatne vyššej základne pre porovnávanie (stav v roku 2003). Taktiež **miera nezamestnanosti** už nebude v takom rozsahu ovplyvnená novými zmenami aktívnej politiky trhu práce a príslušnej legislatívy. Konzervatívne odhady hovoria, že evidovaná miera nezamestnanosti môže v roku 2004 klesnúť o 0,5 p. b. na priemernú úroveň 14,8%.

Posledné informácie o vývoji **miezd** v NH a vo vybraných odvetviach, ako i plánované úpravy miezd v štátnej správe potvrdzujú odhady rastu priemernej nominálnej mzdy pre roku 2004 na úrovni 7,8%. Pri odhade rastu priemernej mzdy sa počíta s plánovaným zvýšením miezd v štátnej správe v auguste 2004 o 7% a rast miezd v súkromnom sektore by v priemere nemal prevýšiť rast produktivity práce.

Miera inflácie

MF SR očakáva, že medziročná celková inflácia do konca roka 2004 poklesne blízko k úrovni 7,0%, pričom priemerná inflácia dosiahne 8,1%.

V ďalších mesiacoch sa najväčšie riziko spája s vývojom cien potravín. Okrem tradičnej sezónnosti možno očakávať ich rast v súvislosti so vstupom do Európskej únie a prijatím spoločnej poľnohospodárskej politiky. Možno predpokladať, že cenová konvergencia s EÚ bude postupná a bude ju ovplyvňovať aj kúpyschopný dopyt spotrebiteľov. Zmena cien jednotlivých komodít bude rôzna, pričom sa predpokladá výraznejšia zmena cien v živočíšnej výrobe ako v rastlinnej. Príspevok samotného vstupu do EÚ k medzimesačnému rastu cien potravín by mal byť do 1%. Treba dodať, že rast cien potravín v dôsledku vstupu do EÚ nemusí byť jednorazový, ale môže byť rozložený do viacerých mesiacov. Na druhej strane pomerne vysoká konkurencia v maloobchode, postavenie hypermarketov, ako aj očakávané zhodnocovanie koruny by mali narást cien potravín aspoň čiastočne tlmieť.

Harmonizácia legislatívy s normami Európskej únie si vyžiada už v tomto roku zvýšenie spotrebných daní z tabaku. Zmena by mala nastať vstupom do únie v máji 2004, keď cena cigariet vzrastie v priemere o 1 Sk na krabičku, pričom príspevok k celkovej inflácii by mal byť len veľmi mierny. Riziká inflačného vývoja v ďalších rokoch treba vidieť i v náročnej reforme zdravotníctva a školstva a v tom, ako sa Štatistický úrad vysporiada s faktom, že viaceré pripravované cenové opatrenia nebudú mať dosah na výdavky spotrebného koša v dnešnej štruktúre. Ceny pohonných hmôt sa budú aj naďalej vyvíjať pod vplyvom vývoja cien ropy na svetových trhoch a výmenného kurzu slovenskej koruny voči americkému doláru. Vývoj výmenného kurzu môže ovplyvniť ceny obchodovateľného sektora prostredníctvom dovozných cien.

Devízový trh a úrokové sadzby

Vzhľadom na ďalší očakávaný prílev zahraničných investícií, pozitívny vývoj obchodnej bilancie (najmä na strane exportu) a úrokový diferenciál medzi korunou a eurom sa dá predpokladať, že v najbližších mesiacoch môžu tlaky na nominálnu **apreciáciu kurzu koruny** pokračovať. Naopak, neekonomické faktory, najmä dianie na politickej scéne, môžu kurz krátkodobo vychýliť opačným smerom. Kurz koruny voči americkému doláru bude výrazne závisieť aj od vývoja krížového kurzu dolára voči euru.

Predpokladaný vývoj ekonomiky SR, prijatie ďalších reforiem, fiškálna konsolidácia ako i očakávaný vstup SR do EU a postupná príprava na prijatie spoločnej meny euro by mohli v tomto roku vytvoriť ďalší priestor pre **znižovanie úrokových sadzieb**.

I.4.2. Zmeny v prognóze

Aktualizácia prognóz makroekonomického vývoja v podstate potvrdzuje odhady hlavných indikátorov makroekonomického rámca pre rok 2004, na základe ktorého bol zostavený štátny rozpočet na rok 2004. Komparácia uvedená v nasledujúcej tabuľke dokumentuje, že zmeny sú prakticky zanedbateľné.

Makroekonomický rámec Štátneho rozpočtu 2004 verus aktuálny odhad pre rok 2004			
Ukazovateľ	Merná jednotka	ŠR 2004	Aktuálny odhad
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mld. Sk	1 293,2	1 291,3
HDP	reálny rast v %	4,1	4,1
Priemerná ročná miera inflácie	%	8,1	8,1
Priemerná evidovaná miera nezamestnanosti z disponibilného počtu nezamestnaných	%	14,9	14,8
Konečná spotreba domácností	reálny rast v %	2,0	1,3
Konečná spotreba verejnej správy	reálny rast v %	1,2	-0,1
Tvorba hrubého fixného kapitálu	reálny rast v %	6,0	3,8
Vývoz výrobkov a služieb	reálny rast v %	10,7	9,7
Dovoz výrobkov a služieb	reálny rast v %	10,0	9,5
Obchodná bilancia	% z HDP	-4,3	-2,8
Bilancia bežného účtu platobnej bilancie	% z HDP	-3,5	-2,0
Priemerná nominálna mesačná mzda	Sk	15 468	15 479
Priemerná reálna mesačná mzda	rast v %	-0,6	-0,3
Počet pracujúcich podľa VZPS	rast v %	1,4	0,5

Z hľadiska odhadu fiškálnych parametrov je však dôležitá najmä **štruktúra užitia HDP** – váha domáceho a zahraničného dopytu. Ministerstvo financií SR naďalej predpokladá, že v roku 2004 príde k oživeniu domáceho dopytu, ktorý sa oveľa väčšou mierou zaslúži o rast ekonomiky ako čistý zahraničný dopyt. V rámci HDP k najväčšej korekcii v odhade došlo v raste tvorby hrubého fixného kapitálu. Pri zostavovaní rozpočtu v októbri 2003 sa očakávala zmena v ich negatívnom vývoji už pre

rok 2003, avšak očakávania sa nenaplnili. Pokles investícií vykázaný za rok 2003 si vyžiadal redukcii pôvodného odhadu rastu na rok 2004 z úrovne 6 % na 3,8 %. Odhad spotreby domácností bol revidovaný z analogického dôvodu, avšak len mierne. Už pre rok 2003 sa predpokladal rast súkromnej spotreby, čomu nasvedčoval aj vývoj v 1. polroku, avšak skutočnosť bola odlišná. Súčasne sa pri aktualizácii odhadu na rok 2004 bral v úvahu predpoklad o miernejšom poklese reálnych miezd v roku 2004, než sa uvažovalo v októbri 2003.

Čo sa týka **zahraničného obchodu**, dá sa povedať, že rok 2003 bol pre Slovensko prelomový a pre mnohých analytikov a prognostikov až prekvapujúci.. V období zostavovania rámcov pre štátny rozpočet na rok 2004 MF SR taktiež očakávalo pomalšie zlepšovanie deficitu v roku 2003 (v súvislosti s predpokladaným rastom domáceho dopytu) než v skutočnosti nastalo. V nadväznosti na to sa aktuálny odhad deficitu obchodnej bilancie pre rok 2004 znížil na 2,8 % HDP z pôvodných 4,3 % HDP. Avšak pri aktualizácii prognózy sa na rozdiel od východísk rozpočtu predpokladá mierne zhoršenie bilancie v pomere k HDP v roku 2004 oproti roku 2003. Súvisí to najmä s predpokladanými investičnými dovozmi, s ktorými sa predtým neuvažovalo v takom rozsahu. Uvedené zmeny v predikciách sa priamo premietajú aj do bežného účtu platobnej bilancie.

Odhad reálneho **rastu ekonomiky** na rok 2004 ostáva na nezmenenej úrovni, t.j. 4,1 %. Slovensko si udrží vysoké tempo rastu HDP z dôvodu tých istých faktorov, ktoré sa brali do úvahy v októbri minulého roku. Globálna ekonomika sa bude postupne oživovať a bude pokračovať konsolidácia verejných financií. Úpravy regulovaných cien prebehli podľa plánu, naplno sa rozbehla daňová reforma a realizácia ďalších ekonomických reforiem je pripravená.

Za zvyšovaním **zamestnanosti**, najrýchlejším od roku 1996, stojí silný hospodársky rast Slovenska. Počet pracujúcich (podľa výberového zisťovania pracovných síl) sa v roku 2003 zvýšil o 37,6 tis. osôb oproti predpokladaným 25,5 tis. osôb, čo bolo podporené aj silnejším vplyvom pracovných stimulov a účinnejším uplatnením nástrojov aktívnej politiky trhu práce než sa predpokladalo. Vzhľadom na to, že v roku 2003 sa zaznamenal prudký rast zamestnanosti, je dosť pravdepodobné, že tento rast pracovných príležitostí sa v roku 2004 zmierni. Keďže nie zanedbateľný vplyv má aj zvýšenie porovnávanej základne (vyšší stav v roku 2003), aktuálny odhad rastu zamestnanosti v roku 2004 sa zmiernil z 1,4 % na 0,5 %. Naďalej sa očakáva, že počet nezamestnaných bude klesať rýchlejšie ako bude rásť zamestnanosť. V súlade s pozitívnymi signálnymi sa predikcia miery nezamestnanosti na rok 2004 upravila smerom nadol o 0,6 percentuálneho bodu na 16,4 % podľa výberového zisťovania pracovných síl a evidovaná miera nezamestnanosti (z disponibilného počtu evidovaných nezamestnaných) o 0,1 percentuálneho bodu na 14,8 %.

I.4.3. Porovnanie s prognózami iných inštitúcií

Prognózy MF SR možno vnímať ako realistické až mierne konzervatívne. Svedčia o tom hodnotenia a názory tak medzinárodných inštitúcií a referenčných bánk, ako aj Výboru pre makroekonomické prognózovanie⁵, ktorého členmi sú NBS, SAV, INFOSTAT, SLSP, VÚB, Tatra banka a ING Bank.

Predikcie MF SR sú konzervatívnejšie najmä v tých indikátoroch, ktoré sú najviac prepojené s odhadmi fiškálnych parametrov – konečná spotreba domácností, zamestnanosť, miera inflácie. Pre posúdenie miery rizika, ktorú môže priniesť aktualizovaný odhad rastu ekonomiky SR pre fiškálnu pozíciu je vhodné uviesť, že niektorí analytici referenčných bánk očakávajú reálny rast HDP v roku 2004 až na úrovni 4,8 %.

---

⁵ Výbor pre makroekonomické prognózovanie začal pôsobiť v januári 2004; zakladateľom je MF SR a cieľom je posilniť kvalitu a objektivnosť strednodobých makroekonomických prognóz SR, a tým znížiť riziká strednodobej projekcie fiškálnych parametrov pri viacročnom rozpočtovaní.

Základné makroekonomické odhady pre SR na rok 2004

Ukazovateľ	MF SR	NBS	EK	OECD	Výbor*	Refer. banky
HDP bežné ceny, mld. Sk	1291,3	1290,0	-	-	1289,2	-
HDP, reálny rast	4,1	4,0	4,0	4,2	4,4	4,3
Konečná spotreba domácností, reálny rast	1,3	2,0	2,6	2,1	2,1	-
Konečná spotreba domácností, nominálny rast	8,3	8,3	-	-	7,7	-
Priem. mesačná mzda zamestnanca, nominálny rast	7,8	7,7	6,5	-	8,1	-
Priem. rast zamestnanosti, VZPS	0,5	-	0,6	-	1,1	-
Priem. miera nezamestnanosti, VZPS	16,4	16,2	16,5	16,9	16,1	-
Index spotrebiteľských cien, priem. rast	8,1	7,7	8,2	7,9	7,8	7,2
Index cien priemyselných výrobcov, priem. rast	3,4	2,4	-	-	3,9	3,6
Deficit bežného účtu PB, % z HDP	2,0	2,3	2,5	2,8	1,7	-
Konečná spotreba verejnej správy, reálny rast	-0,1	1,0	1,3	1,2	1,6	-
Tvorba hrubého fixného kapitálu, reálny rast	3,8	6,1	5,3	6,0	7,3	-
Vývoz výrobkov a služieb, reálny rast	9,7	9,4	9,5	9,3	9,7	-
Dovoz výrobkov a služieb, reálny rast	9,5	9,5	9,5	8,0	9,8	-

* Výbor pre makroekonomické prognózovanie (priemer jednotlivých odhadov členov výboru bez MF SR, január 2003)

Zdroj: EK – European Commission 2004 Spring forecasts, OECD – OECD Economic Outlook No. 74, dec 2003, refer. banky – marec 2004

II. VÝVOJ VEREJNÝCH FINANCIÍ

II.1. Štátny rozpočet

II.1.1. Daňové príjmy

Napriek tomu, že nie je možné v tejto fáze urobiť jednoznačné závery, daňové príjmy sa za prvé tri mesiace roka vyvíjali pozitívne a indikujú reálnu možnosť mierneho prekročenia schváleného štátneho rozpočtu na rok 2004. Daňové plnenie je v súlade s očakávaniami, ktoré boli pri zostavovaní štátneho rozpočtu na rok 2004. Makroekonomické predpoklady sú prakticky nezmenené, o čom svedčí porovnanie súčasnej prognózy oproti rozpočtu v predchádzajúcej časti materiálu. Hoci je príliš skoro na definitívne závery, potvrdzuje sa zatiaľ aj správny prístup pri kvantifikácii daňovej reformy, ktorý bol mierne konzervatívny. Na základe dostupných informácií sa momentálne pristúpilo k úprave odhadu oproti schválenému rozpočtu v štyroch daniach. Pri troch daniach došlo k zvýšeniu odhadu výnosu a pri jednej k zníženiu. Zvýšenie výnosu v prípade DPH, dane z príjmu zo závislej činnosti a dane z príjmu právnických osôb je súlade s očakávaniami, pretože tieto dane podstúpili najväčšie legislatívne zmeny z hľadiska výnosu a bol pri nich uplatnený konzervatívny prístup z dôvodu minimalizácie rizika pre rozpočet. Zníženie odhadu dane vyberanej zrážkou je zapríčinené viacerými, viac-menej technickými okolnosťami, na ktorých analýze sa momentálne pracuje. **Komplexnejšiu analýzu vplyvov daňovej reformy na tohtoročný rozpočet bude možné uskutočniť až v čase, keď budú dostupné údaje za 1. polrok 2004.**

v mil. Sk	Schválený rozpočet 2004	Aktuálny odhad MF SR	rozdiel oproti rozpočtu
Dane z príjmov	62 183	64 000	1 817
FO zo závislej činnosti a funkčných požitkov	23 283	26 200	2 917
FO z podnikania a sam. zárobkovej činnosti	3 800	3 800	0
Právnických osôb	23 700	25 000	1 300
Vyberané zrážkou	11 400	9 000	-2 400
Dane z majetku	5 300	5 300	0
Daň z prevodu a prechodu nehnuteľností	1 500	1 500	0
Daň z nehnuteľností	3 800	3 800	0
Domáce dane na tovary a služby	141 096	142 996	1 900
Daň z pridanej hodnoty	97 700	99 600	1 900
Spotrebné dane	40 896	40 896	0
Cestná daň	2 500	2 500	0
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	1 630	1 630	0
Dovozné clo	1 250	1 250	0
Podiel na vybratých finančných prostriedkoch	380	380	0
Dane za špecifické služby	2 600	2 600	0
Daňové príjmy verejnej správy spolu	212 809	216 526	3 717
Daňové príjmy VS spolu na HDP	16.48%	16.77%	0.29%
Daňové príjmy štátneho rozpočtu	195 238	198 863	3 625
Daňové príjmy ŠR spolu na HDP	15.12%	15.40%	0.28%

Súčasný **indikatívny odhad** prebytku daní za celý okruh verejnej správy oproti rozpočtu je **3,7 mld. Sk**, čo predstavuje približne **0,3% HDP**. Prebytok daňových príjmov pre štátny rozpočet predstavuje

3,6 mld. Sk, rozdiel oproti daňovým príjmom verejnej správy je spôsobený distribúciou podielových daní medzi štátny rozpočet a obce.

Mimoriadne pozitívne hotovostné plnenie **DPH** za prvé tri mesiace roku 2004 a zvýšenie výnosu o 1,9 mld. Sk oproti rozpočtu je ovplyvnené najmä dvoma okolnosťami. Po prvé, do marca sa už prejavil efekt zjednotenia podmienok pre vrátenie nadmerného odpočtu platiteľom DPH s účinnosťou od 1.1.2004. Tento efekt bol identifikovaný a kvantifikovaný vo výške 5 mld. Sk pri zostavovaní štátneho rozpočtu na 2004. Momentálne sa potvrdzuje správnosť kvantifikácie na základe daňových priznaní za január 2004, pričom skutočný efekt je mierne pozitívnejší. Po druhé, prvé čísla potvrdzujú konzervatívny prístup pri kvantifikácii efektov zmenenej legislatívy od 1.1.2004, t.j. zjednotenie sadzby DPH na 19% a zmeny v oblasti nadmerných odpočtov.

Z pohľadu odhadu výberu budú v ďalších mesiacoch dôležité tri skutočnosti. Po prvé, v nasledujúcich mesiacoch sa vo výbere DPH a spotrebných daní začnú prejavovať hotovostné výpadky, ktoré súvisia najmä so vstupom do EÚ. Tento hotovostný výpadok sa pri zostavovaní štátneho rozpočtu na 2004 kvantifikoval spolu za DPH a spotrebné dane vo výške **18,4 mld. Sk**. V rámci celkového výpadku bol kvantifikovaný aj vyššie zmienený pozitívny efekt, ktorý súvisel so zjednotením podmienok pre vrátenie nadmerného odpočtu platiteľom DPH. Ten sa už, na rozdiel od hotovostných výpadkov, stihol prejaviť do marca 2004. V najbližších mesiacoch sa preto očakáva značné zhoršenie hotovostného plnenia DPH s dosahom na hotovostné hospodárenie celého štátneho rozpočtu. Po druhé, vstup do EÚ a prechod výberu časti dane z colných na daňové úrady môže okrem jednorazového výpadku znamenať aj trvalejší výpadok vyplývajúci zo zmeny systému. Tento efekt nie je možné v súčasnosti potvrdiť ani kvantifikovať. Berie sa to ako určité riziko do budúcnosti. Po tretie, odhad dane na aktuálnej báze bude možné vyčíslieť až po tom, keď bude k dispozícii dlhší časový rad daňových priznaní za tento rok.

Zvýšenie výnosu u **dane z príjmov zo závislej činnosti a dane z príjmov právnických osôb** o 2,9 mld. Sk, respektíve 1,3 mld. Sk je tiež zapríčinený potvrdením konzervatívneho prístupu pri zostavovaní rozpočtu. V prípade DPPO a DPFO z podnikateľskej činnosti sa však volí naďalej opatrný prístup, pretože najdôležitejšia fáza, zúčtovanie daňových priznaní PO, vrátenie preplatkov na dani a stanovenie nových preddavkov na daň ešte len nastane v najbližších dvoch mesiacoch.

Zníženie odhadu výnosu **dane vyberanej zrážkou** oproti rozpočtu o 2,4 mld. Sk má viacero dôvodov, ktoré sú ešte predmetom ďalších analýz. Najviac významným dôvodom sa javí skutočnosť, že sa vo viacerých prípadoch zmenil základ dane od 1.1.2004. Niektoré výnosy už nie sú zdaňované zrážkovou daňou ale vstupujú do základu inej dane, napríklad DPPO a DPFO. Preto pri hodnotení vývoja je lepšie pozrieť sa na celkové dane z príjmu.

Plnenie u ostatných daní zatiaľ neindikuje nutnosť úpravy rozpočtovanej sumy.

II.1.2. Nedaňové a ostatné príjmy

Priaznivý vývoj iných ako daňových príjmov štátneho rozpočtu naznačuje **spĺnenie rozpočtovanej sumy**. V priaznivom plnení za prvý štvrťrok sa odrážajú niektoré jednorazové príjmy, ktoré však budú mať **neutrálny vplyv na schodok v metodike ESA 95**, pretože v ekvivalentnom objeme vzrastú výdavky, a preto nepredstavujú dodatočný zdroj na zníženie deficitu.

Priaznivé plnenie nedaňových príjmov vyplýva z prekročenia plnenia príjmov jednotlivých rozpočtových kapitol. Vo väčšine prípadov ide o vratky z minulých rokov, predaj majetku v správe rozpočtovej kapitoly, úhrada náhrady za poistné plnenie, zvýšenie príjmov z predaja diaľničných známok, zvýšenie príjmov z úrokov, odvodu prebytku osobitného účtu zabezpečenia colníkov a zvýšenie príjmov z pokút a penále.

Príjmy z grantov a transferov v prvom štvrtroku 2004 predstavujú plnenie vo výške zhruba jedného percenta schváleného rozpočtu, ale tento údaj nemá v súčasnej dobe vypovedaciu schopnosť, pretože transfery sú tvorené najmä prostriedkami z rozpočtu ES a tie bude možné čerpať až po vstupe SR do EÚ. Ďalšími rozpočtovanými transfermi sú dividendy, ktoré sa budú pravdepodobne realizovať až v druhej polovici roka. Doplnkové zdroje rozpočtových organizácií predstavovali v I. štvrtroku objem 85,6 mil. Sk.

Príjmy zo splácania úverov, ktoré nemajú vplyv na aktuálnu bilanciu, dosiahli v I. štvrtroku plnenie schváleného rozpočtu na 72,4 %. Toto vysoké plnenie zabezpečili príjmy z návratných finančných výpomocí od Slovenskej konsolidačnej, a.s., čo znamená prekročenie plnenia rozpočtovaných príjmov z návratných finančných výpomocí o 629 mil. Sk. Ostatné príjmy sa ešte v rámci tejto hlavnej kategórie neplnili, pričom najväčším rizikom pre naplnenie rozpočtu môže byť splácanie úverov a pôžičiek poskytnutých nefinančným subjektom.

Z pohľadu vývoja príjmov rozpočtových kapitol sa v ďalších mesiacoch javia ako rizikové nasledujúce faktory:

- a) Nižšie plnenie príjmov v kapitole Ministerstva pôdohospodárstva môže súvisieť s očakávaným zrušením odvodov za vyňatie poľnohospodárskej pôdy (platnosť zákona od 1.5.2004).
- b) V súvislosti so vstupom do EÚ sa rušia poplatky za veterinárne kontroly na hraniciach a súčasne budú posilnené kontroly na bitúnkoch. V súčasnosti nie je možné tento vplyv kvantifikovať, ale predpokladáme, že k významnému výpadku nedôjde (sadzovník určí nariadenie vlády).
- c) Delimitácia vodného hospodárstva, ktorá bola upravená rozpočtovým opatrením č. 1/2004, môže spôsobiť odchýlky v plnení príjmov kapitoly Ministerstva životného prostredia SR. Dôvodom je nadhodnotená úroveň príjmov za odber podzemnej vody, ktoré delimitáciou prešli na MŽP SR.

II.1.3. Výdavky

Čerpanie výdavkov za prvý štvrtrok 2004 možno hodnotiť z pohľadu deficitu štátneho rozpočtu za priaznivé. Plnenie naznačuje úsporu v úrokoch štátneho dlhu v metodike ESA 95 vo výške približne 1,6 mld. Sk, ktorá sa navrhuje použiť na investičný stimul pre KIA Motors. K úsporám dochádza aj u kapitálových výdavkov, ktoré odrážajú najmä sezónny vplyv realizácie investičných akcií. Vývoj bežných výdavkov je štandardný.

Z hľadiska čerpania rozpočtových prostriedkov je podstatné upozorniť na zvýšené čerpanie rozpočtových prostriedkov v kapitole Súhrnný finančný vzťah k obciam a vyšším územným celkom, kde sa vykonala úprava rozpočtu bežných transferov pre VÚC na zabezpečenie správy a údržby ciest 2. a 3. triedy. Mieru čerpania bežných transferov ovplyvnila i skutočnosť, že sa dal súhlas na čerpanie výdavkov na úseku školstva do výšky cca. 30 % ročného rozpočtu. Dotácie na samosprávne funkcie obciam boli čerpané v celoročnom objeme 611 mil. Sk. Obce a vyššie územné celky nemajú regulované čerpanie kapitálových transferov a už v prvom štvrtroku využili 50,8 % rozpočtovaných prostriedkov.

Výdavky boli ďalej ovplyvnené vyšším ako alikvotným čerpaním výdavkových titulov kapitoly Všeobecná pokladničná správa, kde sa realizovala štátna prémia na stavebné sporenie v plnej polročnej výške a rezerva vlády bola čerpaná na viac ako 50 %.

Dodatočné požiadavky na štátny rozpočet súvisiace najmä s realizáciou významných investičných akcií v automobilovom priemysle sa budú riešiť najmä na úkor úspory výdavkov kapitoly Štátny dlh.

V doterajšom priebehu roka sa realizovali viaceré rozpočtové opatrenia. Ide najmä o použitie 1,3 mld. Sk zo štátnych finančných aktív na krytie redistribučného úveru NBS na trvalo obracajúce sa zásoby. Celkovo sa má v roku 2004 na tento účel zo ŠFA použiť 2,7 mld. Sk.

Plnenie za prvé tri mesiace spolu s novým odhadom na strane príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu, vrátane dodatočne predpokladaných výdavkov na projekt KIA, naznačujú, že **saldo štátneho rozpočtu na rok 2004 v metodike ESA 95 skončí s miernym prebytkom na úrovni 4,2 mld. Sk.**

II.2. Ostatné subjekty verejných financií

II.2.1. Sociálna poisťovňa

Hospodárenie sociálnej poisťovne v tomto roku bude ovplyvnené nasledujúcimi tromi faktormi.

Po prvé, od 1.1.2004 nadobudol účinnosť nový zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ktorý výrazne zmenil parametre výberu poistného do systému sociálneho poistenia a výdavkov systému. Z toho pramenila, podobne ako pri kvantifikácii dopadov daňovej reformy na príjmy štátneho rozpočtu, **veľká neistota** pri zostavovaní rozpočtu Sociálnej poisťovne. Preto je veľmi pravdepodobné, že v priebehu roku 2004 sa budú tieto odhady spresňovať, pričom nie je možné teraz odhadnúť mieru a smer úpravy týchto odhadov.

Navyše, momentálne sa doladuje informačný systém pobočiek Sociálnej poisťovne, a preto nie je známa výška výdavkov Sociálnej poisťovne za január a február 2004. Avšak, podľa predbežných vyjadrení Sociálnej poisťovne by mal byť objem výdavkov z fondu starobného poistenia v roku 2004 vyšší. Dôvodom je nástup žiadostí o poberanie starobného dôchodku spomedzi tých žiadateľov, ktorí mali odložený dôchodok (po splnení nároku na starobný dôchodok v minulosti ďalej pracovali, pričom im teraz vznikol nárok na vyšší dôchodok) a zároveň došlo k vyššiemu než odhadovanému nárastu žiadostí o predčasný starobný dôchodok.

Po druhé, rozpočet Sociálnej poisťovne schválený NR SR uznesením č. 703 zo 16. decembra 2003 neobsahuje zmeny súvisiace so zákonom č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 416/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Ide o zníženie sadzby poistného na starobné poistenie o 0,5 % pre jedného rodiča za každé nezaopatrené dieťa. Podľa aktuálnych odhadov Sociálnej poisťovne, uvedená zmena **zvýši poistné** do fondu starobného poistenia **o 719 mil. Sk** oproti rozpočtu (v pôvodnom znení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sa predpokladalo zvýhodnenie obidvoch rodičov).

Po tretie, vláda schválila dňa 31. marca 2004 Zákon o vyplatení jednorazového príspevku poberateľovi dôchodku v roku 2004, ktorý priznáva **dôchodcom jednorazovú kompenzáciu** na zmiernenie dosahov reforiem vo výške 1000 Sk na dôchodcu. To bude mať za následok **zvýšenie výdavkov nad rámec schváleného rozpočtu vo výške 1,25 mld. Sk.**

Celkovo môžeme predpokladať, že **bilancia Sociálnej poisťovne sa oproti rozpočtu zhorší o 0,6 mld. Sk.**

II.2.2. Zdravotné poisťovne

Pri zostavovaní rozpočtu na 2004 sa predpokladalo, že sa podarí v systéme zdravotníctva nastoliť podmienky, ktoré umožnia zastaviť ďalšie narastanie zadlženosti. Predovšetkým meškanie prijatia reformnej legislatívy v systéme zdravotníctva však spôsobuje, že momentálny odhad rizika zhoršenia hospodárenia zdravotných poisťovní oproti rozpočtu je približne **1,5 mld. Sk.**

II.2.3. Ďalšie zložky

V prípade ďalších subjektov verejnej správy zatiaľ nie sú k dispozícii relevantné údaje, na základe ktorých by sa dalo pristúpiť k prehodnoteniu očakávaných hodnôt. V tomto smere bude pozitívnym prínosom Štátna pokladnica, ktorá pri plnej funkčnosti zabezpečí v budúcnosti rýchlejší a podrobnejší tok informácií.

III. AKTUÁLNY ODHAD SALDA VEREJNEJ SPRÁVY V METODIKE ESA 95 na rok 2004

Vláda si pri zostavovaní štátneho rozpočtu na rok 2004 vytýčila **cieľ udržať deficit verejnej správy v metodike ESA 95 na úrovni 3,9% HDP**. Tento cieľ je v súlade s ambicióznym strednodobým cieľom - konsolidovať verejné financie a vytvoriť tak v relatívne krátkom čase vhodné podmienky na splnenie maastrichtských kritérií a následný vstup do eurozóny. Takýto cieľ je aj v súlade so zámermi programového vyhlásenia vlády v oblasti verejných financií.

Pôvodný zámer vlády bol následne **modifikovaný v Národnej rade SR**. Schodok štátneho rozpočtu bol zvýšený na základe poslaneckých návrhov o 110 mil. Sk. V rozpočte FNM SR na rok 2004, ktorý bol schválený uznesením NR SR č. 759 z 3. februára 2004, boli zvýšené výdavky FNM SR oproti vládne návrhu rozpočtu o 753,0 mil. Sk. Z toho len výdavky na finančné kompenzácie nákladov obcí na vybudovanie elektroenergetických zariadení vo výške 403 mil. Sk zvýšili deficit verejnej správy v metodike ESA 95, zvyšok mal charakter finančnej transakcie. Nakoniec došlo v NR SR k zníženiu prebytku Sociálnej poisťovne pri schvaľovaní jej rozpočtu o 1037 mil. Sk. Schodok verejnej správy na základe rozpočtov schválených v parlamente predstavuje **4,02% HDP**.

Rozpočty schválené v NR SR je však možné upraviť o dva špecifické vplyvy, ktoré reálne znižujú schválený schodok o 1,4 mld. Sk. Prvým vplyvom je fakt, že rezerva vytvorená vo verejných financiách na potenciálne záväzky vyplývajúce z reformy 3. piliera dôchodkového sporenia vo výške 680 mil. Sk sa vzhľadom na posunutie tejto reformy v roku 2003 nebudú čerpať. Druhou položkou zlepšujúcou reálny stav schválených rozpočtov je to, že v rozpočte Sociálnej poisťovne sa nepočítalo s novelou zákona o sociálnom poistení, ktorá bola schválená až po predložení rozpočtu do NR SR. Na základe tejto novely sa vzťahuje zníženie sadzby poistného na starobné poistenie o 0,5 % len pre jedného rodiča za každé nezaopatrené dieťa, čím príde oproti schválenému rozpočtu ku zvýšeniu príjmov Sociálnej poisťovne o 719 mil. Sk. Týmto dvomi úpravami nadobudol schodok verejnej správy v metodike ESA 95 úroveň **3,92% HDP**. Túto hodnotu možno považovať za reálne schválený schodok verejnej správy na rok 2004.

Cieľom tohto materiálu je informovať o aktuálnom vývoji makroekonomického a fiškálneho prostredia počas prvých troch mesiacov tohto roka, s dôrazom na identifikáciu faktorov, ktoré majú vplyv na zmenu salda verejných financií. Na zníženie deficitu sa podieľa aktualizácia odhadu daní a úrokov štátneho dlhu v celkovej výške 5,3 mld. Sk. Negatívny vplyv na saldo bude mať plánovaný investičný stimul pre KIA Motors, jednorazové kompenzácie dôchodcom a riziko v zdravotníctve, spolu vo výške 4,35 mld. Sk. Vplyv vyššie uvedených piatich položiek spolu predstavuje zlepšenie verejných financií o 950 mil. Sk, čím sa aktuálny odhad schodku verejnej správy ESA 95 mení na **3,84% HDP**.

Tento odhad platí za predpokladu, že ostatné subjekty verejnej správy budú hospodáriť v súlade s očakávaniami. Ďalším predpokladom v tomto štádiu je nezmenený stav záväzkov a pohľadávok subjektov verejnej správy a tiež nezmenená úroveň zostatkov na mimorozpočtových účtoch oproti 31.12.2003.

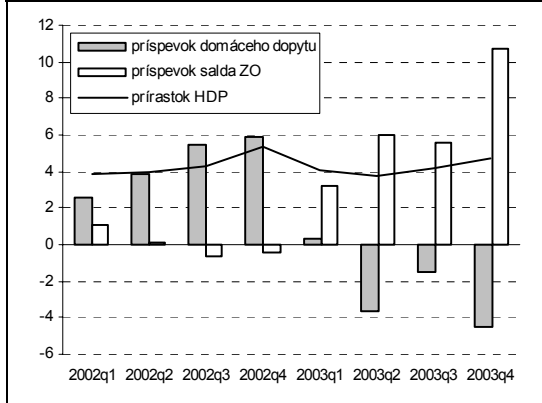
	v mil. Sk	v % HDP
Vládny návrh schodku Verejnej správy	50 432	3,9
(+) zvýšenie schodku FNM SR	403	
(+) zníženie prebytku Sociálnej poisťovne	1 037	
(+) zvýšenie schodku štátneho rozpočtu	110	
Schodok VS po schválení jednotlivých rozpočtov	51 982	4,02
(-) odstránenie rezervy na 3. pilier dôch. sporenia	680	
(-) úprava rozpočtu Sociálnej poisťovne	719	
Reálny schodok VS po úpravách rozpočtov	50 583	3,92
(-) aktualizácia odhadu daní	3 717	
(-) úrokoch štátneho dlhu	1 600	
(+) investičný stimul pre KIA Motors	1 600	
(+) jednorázová kompenzácia dôchodcom	1 250	
(+) riziko v zdravotníctve	1 500	
Aktuálny odhad schodku VS	49 616	3,84

(+) indikuje zvýšenie a (-) zníženie schodku verejnej správy v metodike ESA 95

Prioritou vlády v oblasti fiškálnej politiky naďalej ostáva udržanie deficitu verejnej správy v metodike ESA 95 na úrovni 3,9% HDP. **Po zohľadnení skutočností a predpokladov uvádzaných v tomto materiáli a pri zohľadnení plnenia štátneho rozpočtu za prvý kvartál 2004 je pravdepodobné, že sa podarí udržať deficit verejnej správy v metodike ESA 95 v súlade s pôvodným cieľom vlády na úrovni 3,9% HDP.** Tri mesiace, ktoré uplynuli od začiatku roka sú však príliš krátkou dobou na podrobnejšiu analýzu. Tú predloží ministerstvo financií v júli, po získaní polročných údajov.

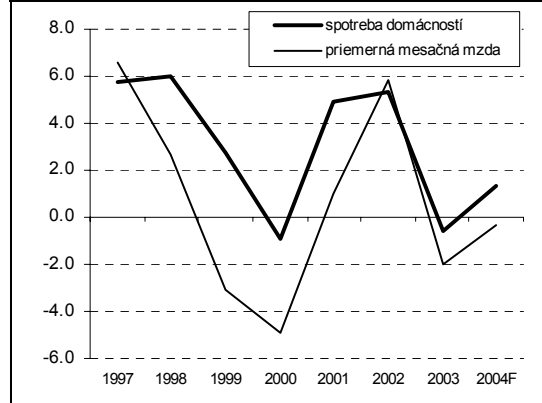
PRÍLOHA

Rast HDP a príspevky k jeho rastu (v percentuálnych bodoch)

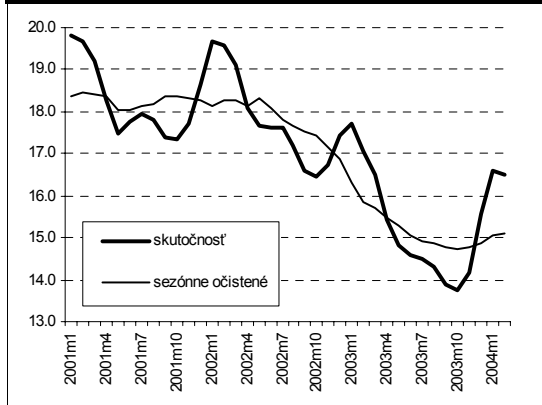
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Reálny rast spotreby domácností a priemernej mzdy (v %)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)

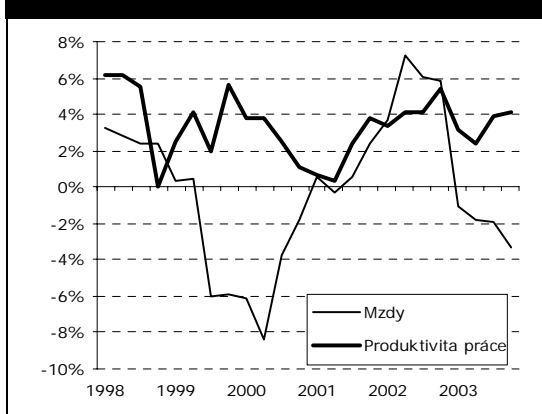
Zdroj: NÚP

Ekonomická aktivita podľa VZPS (v tis. osôb)

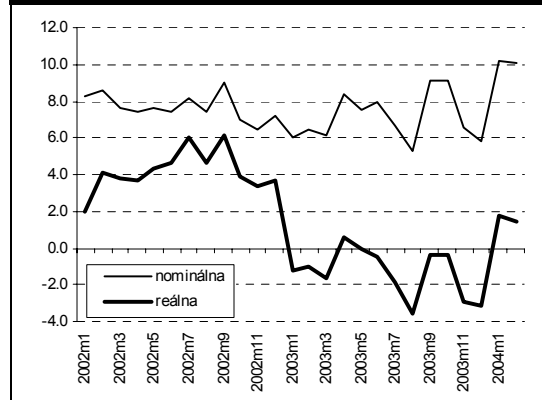
Zdroj: ŠÚ SR

Reálny rast miezd a produktivity práce

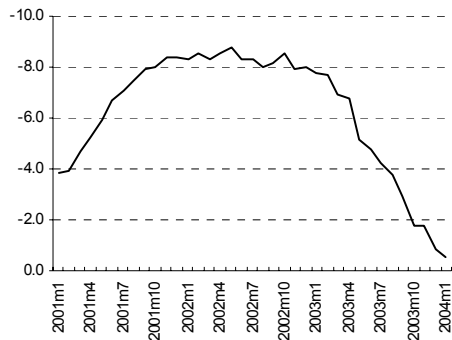
Zdroj: ŠÚ SR

Priemerná vážená mzda vo vybraných odvetviach (rast v %)

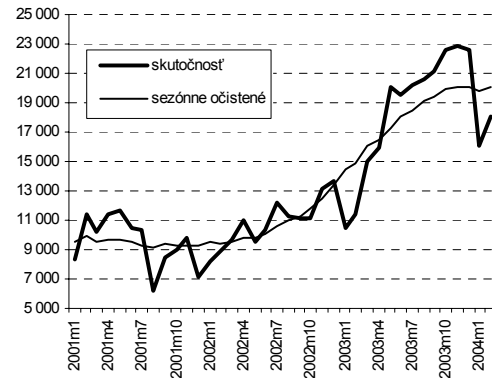
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Bežný účet platobnej bilancie (% HDP)

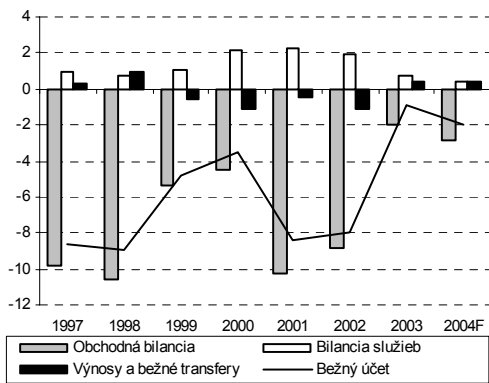
Zdroj: NBS, MF SR

Vývoz mot. vozidiel a príslušenstva (v mil. Sk)

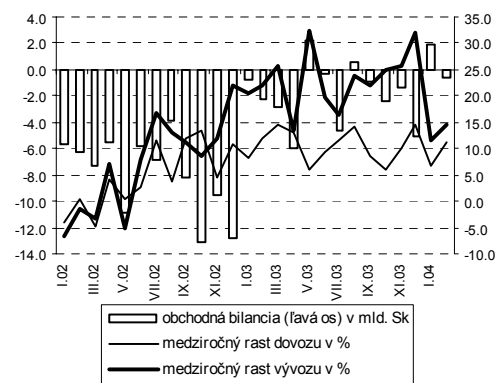
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Bežný účet PB a jeho zložky (% HDP)

Zdroj: NBS, MF SR

Vývoj obchodnej bilancie

Zdroj: ŠÚ SR